

Δημήτρης Δεληολάνης

Αντάρτες των πόλεων και κοινοί εγκληματίες στην Ιταλία της δεκαετίας του '70

Η νεότευκτη τρομοκρατική οργάνωση Σέχτα Επαναστατών επέλεξε να τοποθετήσει ως προμετωπίδα στην προκήρυξη της 24ης Ιουνίου 2009 κάποιους στοίχους του Ιταλού τρομοκράτη Σέρτζο Ρομέο. Η επιλογή αυτή έχει και πολιτικό και υφολογικό ενδιαφέρον, καθώς, μαζί με το συνολικό κείμενο της προκήρυξης, επιτρέπει να βγουν κάποια συμπεράσματα για την αντίληψη που κυριαρχεί στους κόλπους της τρομοκρατικής αυτής οργάνωσης για την δυνατότητα να διασυνδεθεί με το χώρο του κοινού ποινικού εγκλήματος.

Ο Τζουζέπε Σέρτζο Ρομέο ήταν ένας νέος Ναπολιτάνος με παραβατική συμπεριφορά και, σχετικά με το νεαρό της ηλικίας του, μακροχρόνια εμπειρία φυλάκισης. Στρατεύτηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70 στην αριστερή εξωκοινοβουλευτική οργάνωση Lotta Continua (Συνεχής Πάλη) και στα τέλη του 1973 ακολούθησε την επιλογή της Επιτροπής Φυλακών της ίδιας οργάνωσης να εγκαταλείψει τη νόμιμη πολιτική δράση και να προχωρήσει στην ίδρυση των Ένοπλων Προλεταριακών Πυρήνων (ΝΑΠ).

Η πρώτη εντύπωση είναι η απορία για τους λόγους που οδήγησαν τον ανώνυμο συντάκτη της προκήρυξης της Σέχτας Επαναστατών να προτιμήσει να αποδώσει φόρο τιμής, ως αγωνιστή σύμβολο της νέας φάσης ένοπλης πάλης στην Ελλάδα, το πρόσωπο του Ρομέο και όχι εκείνο του συντρόφου του Λούκα Μαντίνι. Και όμως, η δραματική ιστορία του Λούκα Μαντίνι όχι μόνον περιέχεται εξ ολοκλήρου στον ίδιο τόμο που κατά πάσα πιθανότητα συμβουλευτήκε ο ανώνυμος συντάκτης της Σέχτας Επαναστατών,¹ όχι μόνον είναι κατά πολύ

1. *Progetto Memoria, Sguardi Ritrovati*, εκδ. Sensibili alle Foglie, Ρώμη 1995. Είναι ο δεύτερος τόμος της μνημειώδους έρευνας («Progetto Memoria»), καταγραφής και ταξινόμη-

πιο γνωστή σε οποιονδήποτε γνωρίζει έστω επιδερμικά την ιστορία της ιταλικής τρομοκρατίας, αλλά – επιπρόσθετα – συνδέεται άμεσα με εκείνη του Σέρτζο Ρομέο, καθώς οι δύο αγωνιστές των ΝΑΠ βρήκαν μαζί το θάνατο στις 29 Οκτωβρίου 1974. Την ημέρα εκείνη ένας πενταμελής πυρήνας των ΝΑΠ προσπάθησε να ληστέψει μια τράπεζα στο κέντρο της Φλωρεντίας. Σύμφωνα με την εκδοχή που υποστήριξαν εκ των υστέρων οι ίδιοι οι ΝΑΠ, οι καραμπινιέροι είχαν πληροφορηθεί εκ των προτέρων για την απόπειρα ληστείας και έστησαν ενέδρα στους τρομοκράτες. Η αλήθεια είναι ότι, αμέσως μόλις βγήκαν από την τράπεζα, τα μέλη των ΝΑΠ έγιναν στόχος ριπών αυτομάτων. Ο Ρομέο και ο Μαντίνι σκοτώθηκαν επί τόπου, άλλοι δυο τρομοκράτες τραυματίστηκαν σοβαρά και μόνον ένας κατάφερε να ξεφύγει. Η εκδοχή της ενέδρας που υποστήριξε η προκήρυξη των ΝΑΠ άφηνε αναπάντητες καίριες ερωτήσεις, όπως τον τρόπο με τον οποίο έφτασε στους καραμπινιέρους η πληροφορία για την επικείμενη ληστεία. Και τελικά αποδείχτηκε εξ ολοκλήρου ανακριβής, χάρη στην όψιμη μαρτυρία του μοναδικού μέλους του πυρήνα που διασώθηκε.²

Αυτό όμως δεν ήταν γνωστό την επομένη του θανάτου των δυο νεαρών τρομοκρατών. Ενώ ο θάνατος του Ρομέο θρηνήθηκε στα στενά πλαίσια της τρομοκρατικής οργάνωσης, εκείνος του Λούκα Μαντίνι προκάλεσε μεγάλη εντύπωση, προπαντός στη Φλωρεντία, όπου ήταν γνωστός για τους αγώνες του στα λαϊκά στρώματα της πόλης για να μειώσουν με δική τους πρωτοβουλία το κόστος των δημόσιων υπηρεσιών. Ακόμη μεγαλύτερη εντύπωση όμως προκάλεσε λίγους μήνες αργότερα ο θάνατος της μικρότερης αδελφής του, της Ανναμαρία Μαντίνι, σε ανταλλαγή πυροβολισμών με τους καραμπινιέρους στη Ρώμη στις 8 Ιουλίου 1975. Ο ιταλικός Τύπος κατέγραψε την εκδοχή ότι η ένοπλη στράτευση της Ανναμαρία ήταν επακόλουθο του θανάτου του αδελφού της, με τον οποίο ήταν, σύμφωνα με όλες τις μαρτυρίες, πολύ δεμένη. Ο καραμπινιέρος που πυροβόλησε την Ανναμαρία δολοφονήθηκε με τη σειρά του από τους ΝΑΠ λίγους μήνες αργότερα.

Η Σέχτα Επαναστατών αδιαφόρησε για τη συγκλονιστική ιστορία των δυο αδελφών Μαντίνι για να επικεντρώσει την προσοχή της στην περίπτωση του σχετικά άγνωστου Ρομέο. Ο λόγος δεν μπορεί παρά να είναι πολιτικός. Τα δυο αδέλ-

σης του υλικού που αφορούσε την ένοπλη πάλη στην Ιταλία, που πραγματοποίησε ο εκδοτικός συνεταιρισμός Sensibili alle Foglie υπό την καθοδήγηση του Ρενάτο Κούρτσο. Ο δεύτερος αυτός τόμος περιέχει σύντομα αλλά πλήρη βιογραφικά σημειώματα 69 νεκρών αγωνιστών ένοπλης πάλης. Από τον ίδιο αυτό τόμο ο ανώνυμος συντάκτης της Σέχτας Επαναστατών φαίνεται να μετέφρασε και τους στίχους του Ρομέο.

2. Ό.π. Ο ανώνυμος πρώην τρομοκράτης προέρχεται από το χώρο του ποινικού εγκλήματος κι εξηγεί ότι η διαρροή πληροφοριών για τη ληστεία ήταν αδύνατη διότι η επιλογή της συγκεκριμένης τράπεζας ήταν εντελώς τυχαία. Ο πυρήνας των ΝΑΠ υποτίμησε τη δυνατότητα κινητοποίησης των καραμπινιέρων, οι οποίοι ειδοποιήθηκαν αμέσως για τη ληστεία και κατάφεραν μέσα σε ελάχιστα λεπτά να περικυκλώσουν την έξοδο της τράπεζας.

φια από την Φλωρεντία ήταν γόννοι εργατικής οικογένειας και φοιτητές, ο νεαρός Ναπολιτάνος τρομοκράτης ήταν ορφανός κι εγκληματίας του ποινικού δικαίου.

Όλη η ιστορία των ΝΑΠ όμως είναι μια ιστορία που συνδέεται στενά με το πολύπλοκο και πολυσύνθετο σύμπαν του ιταλικού υποκόσμου της δεκαετίας του '70. Η ιδρυτική ομάδα των ΝΑΠ αποτελείτο από φοιτητές και ποινικούς που πολιτικοποιήθηκαν στη φυλακή χάρη στη συνεχή κι επίμονη δουλειά που είχε κάνει η Επιτροπή Φυλακών ήδη από την ίδρυσή της, το 1970. Όπως ήταν λογικό, στην πρώτη θέση της στρατηγικής των ΝΑΠ ήταν ο χώρος των φυλακών και η «απελευθέρωση του εκτός νόμου προλεταριάτου». Το σύνθημα που κυριαρχούσε στην ιδρυτική προκήρυξη της οργάνωσης, το Σεπτέμβριο 1974, ήταν: «Γενική εξέγερση μέσα στις φυλακές κι ένοπλη πάλη των πυρήνων που βρίσκονται απέξω».

Οι ένοπλες ενέργειες της οργάνωσης στόχευαν κυρίως στο να πλήξουν τους μηχανισμούς καταστολής και το προσωπικό των φυλακών. Αλλά οι επιχειρήσεις των ΝΑΠ χαρακτηρίστηκαν ευθύς εξ αρχής από ερασιτεχνισμό και πολύ περιορισμένη αποτελεσματικότητα. Ένα μέλος της οργάνωσης ανατινάχτηκε καθώς προσπαθούσε να τοποθετήσει εκρηκτικό μηχανισμό στην ταράτσα του ποινικού τμήματος της ψυχιατρικής κλινικής στην πόλη Αβέρσα. Άλλα δύο μέλη της οργάνωσης τραυματίστηκαν σοβαρά και ένας σκοτώθηκε από τυχαία έκρηξη, καθώς ετοίμαζαν εκρηκτικό μηχανισμό σε γιάφκα στη Νάπολη. Ένας τρομοκράτης έπεσε θύμα φίλιων πυρών σε ενέδρα σε αξιωματικό της Αστυνομίας στη Ρώμη. Μια εξέγερση στη φυλακή του Βιτέρμπο απέτυχε να προκαλέσει μαζική απόδραση των κρατουμένων και μετατράπηκε σε αιχμαλωσία ορισμένου αριθμού δεσμοφυλάκων.

Αυτές οι απανωτές αποτυχίες αποδεκάτισαν τα μέλη της οργάνωσης που προέρχονταν από το χώρο του ποινικού εγκλήματος και περιόρισαν την επιρροή τους στην επεξεργασία της στρατηγικής. Η στροφή σηματοδοτήθηκε με την απαγωγή του διευθυντή του τμήματος φυλακών του Υπουργείου Δικαιοσύνης Τζουζέπε Ντι Τζενάρο στις 6 Μαΐου 1975. Ο Ντι Τζενάρο απελευθερώθηκε 5 ημέρες αργότερα, αφού προκήρυξη της οργάνωσης μεταδόθηκε από το κρατικό ραδιόφωνο.

Η στροφή αυτή έφερε τους ΝΑΠ πιο κοντά στην παραδοσιακή λενινιστική αντίληψη που είχαν επεξεργαστεί για την ένοπλη πάλη οι Ερυθρές Ταξιαρχίες. Τόσο που το 1976 οι δυο οργανώσεις ανήγγειλαν «επιχειρησιακή συνεργασία». Επρόκειτο όμως απλώς για ένα βήμα πριν από την προσχώρηση των φυλακισμένων μελών των ΝΑΠ στις Ερυθρές Ταξιαρχίες· εκείνη την περίοδο η επιχειρησιακή ικανότητα των ΝΑΠ ήταν ήδη ουσιαστικά ανύπαρκτη, αφού σχεδόν όλη η ηγετική ομάδα ήταν νεκρή ή φυλακισμένη. Τελικά, το Δεκέμβριο του 1977 τρία ηγετικά στελέχη των ΝΑΠ ανακοίνωσαν από τη φυλακή ότι η εμπειρία της οργάνωσης έληξε και προσχώρησαν στις Ερυθρές Ταξιαρχίες.

Η εμπειρία των ΝΑΠ θεωρείται ιστορικά ότι είχε πενιχρά αποτελέσματα τόσο σε επίπεδο ευρύτερης επιρροής στο πολιτικό προσκήνιο όσο και σε εκείνο

της κινητοποίησης και της στράτευσης του κοινωνικού υποκειμένου στο οποίο απευθύνονταν, δηλαδή στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα της Νάπολης που συντηρούνταν χάρη σε παράνομες δραστηριότητες, όπως το λαθρεμπόριο τσιγάρων. Η ηγετική ομάδα των ΝΑΠ, που αποτελείτο κυρίως από Ναπολιτάνους, στοιχημάτισε στο επαναστατικό δυναμικό των στρωμάτων αυτών, που είναι ευρύτατα διαδεδομένα στην πρωτεύουσα του ιταλικού Νότου. Ο τελικός απολογισμός όμως ήταν απογοητευτικός. Η ηγεσία των ΝΑΠ δεν έλαβε υπόψη της τις απαιτήσεις μακροχρόνιας στρατηγικής που απαιτούσε οποιαδήποτε υπόθεση ευρύτερης επαναστατικής αλλαγής. Οι απαιτήσεις αυτές δύσκολα γίνονταν κατανοητές από ανθρώπους που χαρακτηρίζονταν από την αντίληψη ότι ο αγώνας τους έπρεπε να επιφέρει απτά αποτελέσματα εδώ και τώρα. Απεναντίας, το οργανωμένο έγκλημα είχε το πλεονέκτημα να μπορεί να δώσει άμεση ικανοποίηση στα πιεστικά προβλήματα επιβίωσης του «παράνομου προλεταριάτου». Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο το γεγονός ότι η κρίση των ΝΑΠ και η ύφεση της πολιτικής επιρροής της άκρας Αριστεράς στις ιταλικές φυλακές συνοδεύτηκαν, όπως θα δούμε, από την παράλληλη αύξηση της οργανωτικής ισχύος της μαφίας τόσο στις φυλακές όσο και στα ευρύτερα λαϊκά στρώματα της Ιταλίας και προπαντός του ιταλικού Νότου.

Ο ρόλος του κοινού εγκληματία στην επαναστατική διαδικασία όμως συνέχισε να απασχολεί τους προβληματισμούς ορισμένων τομέων της ιταλικής άκρας Αριστεράς. Επανήλθε στο προσκήνιο την επομένη της μεγάλης νεανικής κινητοποίησης του 1977. Ο καθηγητής του πανεπιστημίου της Γένοβας Τζανφράνκο Φαΐνα θεώρησε ότι το κίνημα αυτό ευνοούσε τη δημιουργία μιας ένοπλης οργάνωσης που να συνδυάζει την παρανομία με την εμπειρία του σιτουασιονισμού και του αναρχικού κινήματος, αναφορικά κυρίως με παλαιότερες καταστάσεις όπως η συμμορία Μπονό στη Γαλλία και άλλες. Η οργάνωση αυτή ονομάστηκε Επαναστατική Δράση. Ο Φαΐνα υιοθέτησε τις προηγούμενες θεωρητικοποιήσεις των Ιταλών σιτουασιονιστών και κομμοντιστών³ περί «επαναστατικής αξίας της εγκληματικής πράξης» και επεξεργάστηκε την οργανωτική μορφή της «ομάδας κατά εκλεκτική συγγένεια», όπου τα μέλη της επιλέγονται με κριτήριο την οικειότητα, τη φιλία και τα κοινά ενδιαφέροντα.⁴ Σε ό,τι αφορούσε το κοινό

3. Οι κομμοντιστές ("comontisti", μετάφραση του μαρξιανού όρου *Gemeinwesen* «κοινότητα») ήταν η ιταλική εκδοχή του συνδυασμού μεταξύ των σιτουασιονιστών και των «συμβουλευτικών κομμουνιστών». Κύριος εκπρόσωπός τους υπήρξε ο Ρικάρντο Ντ' Έστε, ενώ στο κίνημα αυτό συμμετείχε και ο γνωστός στην Ελλάδα Μαουρίτσιο Φολίνι.

4. Τη θεωρία της ένοπλης πάλης που διεξάγεται από ομάδες «εκλεκτικής συγγένειας» επαναπρότεινε στα τέλη της δεκαετίας του '80 ο αναρχικός θεωρητικός Αλφρέντο Μπονάνο, που συνελήφθη κατά τη διάρκεια ληστείας στα Τρίκαλα στις αρχές Οκτωβρίου, μαζί με τον Έλληνα οπαδό του Χρήστο Στρατηγόπουλο. Ο Μπονάνο εξέλαβε μια σειρά από ιδέες και αντιλήψεις του Φαΐνα και τις επεξεργάστηκε εκ νέου (τα έργα του έχουν κυκλοφορήσει και στην Ελλάδα) και μάλλον δεν είναι τυχαίο ότι η επωνυμία Επαναστατική Δράση επανεμφανίστηκε στη δεκαετία

έγκλημα, ο αναρχικός καθηγητής περιορίστηκε σε διακηρύξεις pour épaier le bourgeois, χωρίς να προσπαθήσει καν να τις εφαρμόσει. Στην πράξη οι θεωρίες του Φαΐνα επισκιάστηκαν από το άγχος της ελευθεριακής ένοπλης οργάνωσης να διαχωριστεί από τους «μαρξιστές» των υπόλοιπων τρομοκρατικών οργανώσεων. Άγχος δικαιολογημένο, αφού η Επαναστατική Δράση δεν κατάφερε να προβάλει πολιτικά κι επιχειρησιακά μια ταυτότητα διαφορετική απέναντι στις εκατοντάδες ένοπλες ομάδες που δραστηριοποιούνταν εκείνη την περίοδο στην Ιταλία. Ακόμη και η εμμονή της να πλήττει εφημερίδες και δημοσιογράφους είχε βεβαίως στερεή βάση στην αυστηρή κριτική του Γκυ Ντεμπόρ προς τα μέσα ενημέρωσης. Στην πράξη όμως οι επιθέσεις αυτές φάνηκαν να ακολουθούν μιμητικά τις υποδείξεις των Ερυθρών Ταξιαρχιών, που είχαν ήδη επιτεθεί και τραυματίσει μεγάλα ονόματα της ιταλικής δημοσιογραφίας στην προσπάθειά τους να φιμώσουν τις πιο οξυδερκείς και διαυγείς κριτικές φωνές, κυρίως του προοδευτικού χώρου. Μονίμως στο περιθώριο της ένοπλης πάλης, η Επαναστατική Δράση τράβηξε παραδόξως την προσοχή των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών. Ένα μέλος της, ο Ενρίκο Παγκέρα, ήρθε σε επαφή στη φυλακή Φλωρεντίας με τον Αμερικανό μυστικό πράκτορα Ρόναλντ Σταρκ, που από καιρό είχε διεισδύσει στο χώρο της ιταλικής άκρας Αριστεράς. Ο Σταρκ υπερηφάνευστηκε στον Παγκέρα ότι διέθετε πρώτης τάξεως διαπιστευτήρια στην ηγεσία του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης και εξέφρασε το ενδιαφέρον του για την ανάπτυξη μιας «μη μαρξιστικής τρομοκρατικής οργάνωσης στην Ιταλία».⁵ Η ιστορία της οργάνωσης έληξε το 1981, όταν μια ομάδα φυλακισμένα μέλη της Επαναστατικής Δράσης ανήγγειλε τη διάλυσή της.

Από ορισμένους ακραίους τομείς του μεγάλου νεανικού κινήματος του '77 προέκυψε και μια άλλη οργάνωση που επανέφερε στο προσκήνιο, σε πολύ πιο περιορισμένη κλίμακα, την προβληματική των ΝΑΠ γύρω από την «επαναστατική δυναμική» του εγκληματικού χώρου. Η οργάνωση αυτή γεννήθηκε στην προλεταριακή συνοικία Μπαρόνα του Μιλάνου από νεαρούς πρώην Αυτόνομους και έλαβε την ονομασία Ένοπλοι Προλετάριοι για τον Κομμουνισμό (PAL). Στην πραγματικότητα, οι PAL δεν υιοθέτησαν την αντίληψη των ΝΑΠ ότι το «παράνομο προλεταριάτο» αποτελεί «επαναστατικό υποκείμενο». Χωρίς μεγάλες απαιτήσεις ανάλυσης, περιορίστηκαν στο να τραβήξουν προς τα άκρα μια κάποια αισθητική της παρανομίας που κυριαρχούσε τότε στο νεανικό κίνημα και που βρήκε θεωρητική επιστέγαση τόσο στα γραπτά του θεωρητικού της Αυτονομίας Τόνι Νέγκρι⁶ όσο και στη θεωρία της «επιθυμητικής μηχανής» των

του '90 αναφορικά με βομβιστικές επιθέσεις του αναρχικού εξεγερσιακού χώρου στην Ιταλία.

5. Ο Ρόναλντ Σταρκ ήταν ο πράκτορας της CIA που παρήγαγε και διέδωσε το παραισθησιογόνο LSD πρώτα στο αμερικανικό αντιπολεμικό κίνημα και αμέσως μετά στο ευρωπαϊκό.

6. Στο Τόνι Νέγκρι, «Η Κυριαρχία και το Σαμποτάζ» στο *Από το Κόκκινο στο Πράσινο*, εκδ. Κομμούνα, Αθήνα 1986.

Γάλλων ριζοσπαστών φιλοσόφων Ζιλ Ντελέζ και Φελίξ Γκουατταρί.⁷ Αυτό το υποτυπώδες θεωρητικό υπόβαθρο, όπως και η δίψα για άμεση δράση, βοήθησαν στη στρατολόγηση ορισμένων νεαρών εγκληματιών που ήδη κινούνταν στο χώρο της Αυτονομίας. Μετά από σποραδικές όσο και μάταιες απόπειρες να ασκήσει επιρροή στα εργοστάσια της περιοχής, η οργάνωση αυτή στράφηκε σχεδόν αποκλειστικά εναντίον της Αστυνομίας σε μια προσπάθεια να την αποβάλει από τις λαϊκές συνοικίες του Μιλάνου. Στις 6 Ιουνίου 1978 οι PAL έφτασαν μάλιστα στο σημείο να δολοφονήσουν δυο καταστηματαρχες, έναν κρεοπώλη στο Μέστρε κι έναν χρυσοχόο στο Μιλάνο, διότι είχαν αντισταθεί με τα όπλα σε απόπειρες ληστείας από μέρους μικροεγκληματιών. Με τις δυο αυτές ενέργειες οι PAL θέλησαν να εδραιώσουν την «πολιτική ηγεμονία» τους στο χώρο της νεανικής παραβατικότητας του Μιλάνου, αλλά δεν είχαν άλλο αποτέλεσμα παρά να εντείνουν τις έρευνες της Αστυνομίας, που μέσα σε λίγες εβδομάδες κατάφερε να εξαρθρώσει την οργάνωση. Από τους εναπομείναντες τρομοκράτες κάποιοι εντάχτηκαν σε μεγαλύτερες ένοπλες οργανώσεις, ενώ μια ομάδα συνέχισε μέχρι το 1980 να ληστεύει τράπεζες αναλαμβάνοντας την ευθύνη με την επωνυμία «Κομμουνιστές Ληστές». Στους PAL ανήκε και ο πολιτικοποιημένος πρώην ποινικός Τσέζαρε Μπατίστι, που διέφυγε στο Παρίσι κι εξελίχθηκε σε αξιόλογο συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων. Η περίπτωση του Μπατίστι εξακολουθεί ακόμη να απασχολεί τα ιταλικά μέσα ενημέρωσης, αφού ο πρώην τρομοκράτης, καταδικασμένος σε δις ισόβια και για τις δυο δολοφονίες,⁸ προσπάθησε να αποφύγει την έκδοση και κατέφυγε στη Βραζιλία.

Οι ΝΑΠ συγκροτήθηκαν στη βάση της επαναστατικής προοπτικής του υποκοσμικού προλεταριάτου, ενώ η Επαναστατική Δράση, αποτελούμενη κυρίως από φοιτητές και διανοούμενους, είχε θεωρητικοποιήσει την «εγκληματοποίηση» της ένοπλης πολιτικής πάλης. Υπήρξε όμως και μια άλλη εκδοχή στις σχέσεις μεταξύ τρομοκρατικών οργανώσεων και κοινού εγκλήματος. Ήταν εκείνη της απλής ένταξης ποινικών στις τρομοκρατικές οργανώσεις. Στην περίπτωση αυτή, ο πολιτικοποιημένος και ριζοσπαστικοποιημένος εγκληματίας αποδεχόταν το πρόγραμμα και τη στρατηγική της οργάνωσης κι έβαζε εντός παρενθέσεως την κοινωνική καταβολή του. Παράλληλα, έθετε, βεβαίως, στην υπηρεσία της οργάνωσης την ειδική τεχνογνωσία που απέκτησε κατά την εγκληματική του δράση. Συνήθως, η τεχνογνωσία αυτή ήταν πολύτιμη για τις ένοπλες οργανώσεις, προκειμένου να διδαχτούν τις ειδικές τεχνικές που χρειάζονται για τις ληστείες στις τράπεζες, την κλοπή αυτοκινήτων, την προμήθεια όπλων, την

7. Στο έργο τους *Ο Αντι-Οιδίπους*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1981.

8. Στη βάση της μαρτυρίας ανανηψάντων τρομοκρατών που κατέθεσαν ότι ο Μπατίστι συμμετείχε και στις δυο δολοφονίες παρ'όλο που σημειώθηκαν ταυτόχρονα σε δυο διαφορετικές πόλεις σε μεγάλη απόσταση η μια από την άλλη. Για τις αντιθέσεις της καταδικαστικής απόφασης βλ. *Il Caso Battisti*, εκδ. NdA, Κοζέντζα 2004. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους συλληφθέντες κατήγγειλαν βασανιστήρια κατά τη διάρκεια της κράτησης.

πλαστογράφηση δελτίων ταυτότητας. Τα ιδρυτικά στελέχη των Ερυθρών Ταξιαρχιών και της Πρώτης Γραμμής παραδέχτηκαν εκ των υστέρων ότι οι τεχνικού τύπου υποδείξεις των ποινικών υπήρξαν πολύτιμες στην πρώτη φάση ένοπλης πάλης. Αργότερα, με την εξάρθρωση των τρομοκρατικών οργανώσεων, κατά κανόνα οι ποινικοί επανήλθαν στο χώρο του κοινού εγκλήματος, ενίοτε και σε μαφιοζικού τύπου συμμορίες, που στο μεταξύ είχαν εδραιώσει κι επεκτείνει την επιρροή τους, κυρίως στο ιταλικό Νότο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Γκρατσιάνο Μπιάνκι, που υπήρξε στις αρχές της δεκαετίας του '80 μέλος της οργάνωσης COLP (Οργανωμένοι Κομμουνιστές για την Απελευθέρωση του Προλεταριάτου)⁹ και συνελήφθη στις 9 Δεκεμβρίου 2009 διότι υπέθαλψε στο Μιλάνο τον καταζητούμενο μεγαλονομό της Κόζα Νόστρα Γκαετάνο Φινταντζάτι. Στον υιό Φινταντζάτι, Γκουλιέλμο, είχε απευθυνθεί για να ζητήσει βοήθεια και ο Μπρούνο Γκιράντι, πρώην ποινικός και στέλεχος της οργάνωσης Πολιτικο-Στρατιωτικό ΚΚ, που συνελήφθη το Φεβρουάριο 2007.

Στην περίπτωση μάλιστα μιας από τις πρώτες ένοπλες οργανώσεις της Ιταλίας, της ομάδας που έγινε γνωστή ως 22 Οκτωβρίου, η παρουσία ποινικών αποδείχτηκε καταστροφική. Η ολιγομελής αυτή ομάδα, που σχηματίστηκε στις 22 Οκτωβρίου 1969 στη Γένοβα από πρώην αντιστασιακούς και διαφωνούντα μέλη του Ιταλικού ΚΚ, συνεργάστηκε με ποινικούς στην απαγωγή του βιομηχάνου Σέρτζο Γκαντόλα τον Οκτώβριο του 1970. Όταν όμως, το επόμενο έτος, η Αστυνομία βρέθηκε στα ίχνη της οργάνωσης μετά από αποτυχημένη απόπειρα ληστείας, οι ποινικοί συνεργάστηκαν αμέσως με τις Αρχές και όχι μόνο διευκόλυναν την εξάρθρωση της οργάνωσης, αλλά βοήθησαν σημαντικά στο να επισκιαστεί ο πολιτικός χαρακτήρας της.¹⁰

Μέχρι τώρα ασχοληθήκαμε στη συνοπτική αυτή έκθεση με τις πολύπλοκες σχέσεις των ένοπλων οργανώσεων με το χώρο του κοινού εγκλήματος. Υπήρξε όμως στην ιταλική εμπειρία και μια διάσταση πολύ πιο σημαντική κι ενδιαφέρουσα. Ήταν εκείνη των σχέσεων μιας πτέρυγας των Ερυθρών Ταξιαρχιών με το οργανωμένο έγκλημα και πιο συγκεκριμένα με την Καμόρα της Νάπολης.

Είναι αποδεδειγμένο ιστορικά ότι το κυριότερο εμπόδιο στη διείσδυση του ένοπλου κόμματος στον ιταλικό Νότο ήταν η αντιπαλότητα της μαφίας, που δύσκολα ανεχόταν τη δραστηριότητα ακόμη και των νόμιμων οργανώσεων της

9. Δημιουργήθηκε το 1981 μετά τη διάλυση της Πρώτης Γραμμής με στόχο την απελευθέρωση των φυλακισμένων τρομοκρατών.

10. Ο πολιτικός και όχι εγκληματικός χαρακτήρας της ομάδας 22 Οκτώβρη κατοχυρώθηκε χάρη στις Ερυθρές Ταξιαρχίες, που ήδη από το 1974 είχαν συμπεριλάβει τα ονόματα των φυλακισμένων μελών ανάμεσα στους συντρόφους των οποίων ζητούσαν την απελευθέρωση για να μην εκτελέσουν τον δικαστή Μάριο Σόσι, τον οποίο είχαν απαγάγει. Μέχρι τότε είχε επικρατήσει η άποψη ότι επρόκειτο για πρώην αντάρτες και αντιστασιακούς που είχαν επιδοθεί σε εγκληματικές πράξεις. Ακόμη και η επωνυμία της οργάνωσης ήταν ουσιαστικά άγνωστη. Βλ. Paolo Piano, *La Banda 22 Ottobre*, εκδ. Derive Approdi, Ρώμη 2008.

Αριστεράς, όπως αποδεικνύουν οι δολοφονίες από την Κόζα Νόστρα του βουλευτή Πιο Λα Τόρε, γραμματέα της οργάνωσης Σικελίας του Ιταλικού ΚΚ και, αργότερα, του Πεπίνο Ιμπαστάτο, στελέχους της Προλεταριακής Δημοκρατίας. Η σικελική Κόζα Νόστρα, η Ντράνγκετα (από την ελληνική λέξη «Ανδραγαθία») της Καλαβρίας και η Καμόρα της Νάπολης ήταν οργανώσεις βαθύτατα αντικομμουνιστικές και στενότατα συνδεδεμένες με τα κυβερνητικά κόμματα, κυρίως με τη Χριστιανοδημοκρατία. Είναι γνωστή και δικαστικώς εξακριβωμένη, εξάλλου, η ενεργοποίηση της μαφίας κατά τη διάρκεια της απαγωγής από τις Ερυθρές Ταξιαρχίες του προέδρου της Χριστιανοδημοκρατίας Άλντο Μόρο την άνοιξη του 1978. Η ηγεσία της μαφίας είχε δραστηριοποιηθεί για να ανακαλύψει τη μυστική «φυλακή του λαού» όπου κρατούνταν ο όμηρος και, σύμφωνα με μαρτυρίες, είχε μάλλον καταφέρει να εντοπίσει την πιο σημαντική γιάφκα των Ερυθρών Ταξιαρχιών στη Ρώμη. Σύμφωνα με πολυάριθμους ανανήψαντες μαφιόζους, οι έρευνες της μαφίας διεκόπησαν κατόπιν νέων εντολών της χριστιανοδημοκρατικής ηγεσίας, που δεν ενδιαφερόταν πλέον για τη σωτηρία του ομήρου.

Η ανάπτυξη των σχέσεων όμως των Ερυθρών Ταξιαρχιών με το οργανωμένο έγκλημα αφορά την περίοδο που ακολουθεί την απαγωγή και την εκτέλεση του Μόρο και είναι έργο του Τζοβάνι Σεντζάνι, με τη θεωρητική κάλυψη της ιστορικής ηγεσίας στη φυλακή.

Η πολιτική αποτυχία της επιχείρησης Μόρο τροφοδότησε φυγόκεντρες τάσεις και προκάλεσε έντονες εσωκομματικές διαμάχες στους κόλπους των Ερυθρών Ταξιαρχιών. Η πολιτική αυτή κρίση τελικά οδήγησε, στις αρχές του 1980, στην απόφαση του υπεύθυνου επιμελητείας Ρομπέρτο Πέτσι να ανανήψει μόλις λίγους μήνες μετά τη σύλληψή του και να επιφέρει σοβαρότατο πλήγμα στην οργάνωση. Το ογκώδες κύμα συλλήψεων διευκόλυνε την ανάδειξη στην ηγεσία των Ερυθρών Ταξιαρχιών του Τζοβάνι Σεντζάνι. Καθηγητής κοινωνιολογίας στο πανεπιστήμιο της Πίζας, ο Σεντζάνι υπήρξε για πάνω από μια δεκαετία ο μεγαλύτερος εμπειρογνώμονας της Ιταλίας επάνω σε θέματα που αφορούσαν τις φυλακές. Μια εμπεριστατωμένη μελέτη του επάνω σε αυτό το θέμα αποτελούσε μέχρι το 1979 διδακτικό εγχειρίδιο στη σχολή ειδίκευσης αξιωματικών του σώματος δεσμοφυλάκων, ενώ ο ίδιος συνεργαζόταν σε τακτική βάση με το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ο Σεντζάνι ήταν ήδη μέλος των Ερυθρών Ταξιαρχιών κατά τη διάρκεια της απαγωγής του Μόρο, αλλά παραμένει ομιχλώδης ο ακριβής ρόλος του.¹¹ Συνελήφθη το 1978 με την κατηγορία ότι υπέθαλψε κα-

11. Ο Σεντζάνι εντάχτηκε στις Ερυθρές Ταξιαρχίες μαζί με την οργάνωση Επαναστατική Επιτροπή Τοσκάνης, αφού στρατολογήθηκε από τον κουνιάδο του Ενρίκο Φέντζι. Ο τότε αρχηγός της οργάνωσης Μάριο Μορέτι διαβεβαιώνει ότι ο Σεντζάνι κατά την διεξαγωγή της επιχείρησης Μόρο δεν ήταν μέλος του εκτελεστικού οργάνου που έπαιρνε τις τελικές αποφάσεις. Ο ίδιος όμως πρόσθεσε ότι οι συνεδριάσεις του εκτελεστικού διεξάγονταν σε διαμέρισμα στη Φλωρεντία που ανήκε στην Επαναστατική Επιτροπή Τοσκάνης.

ταζητούμενο ερυθροταξιαρχίτη, αλλά δεν προέκυψαν στοιχεία εις βάρος του. Το επόμενο έτος αποφυλακίστηκε και πέρασε στην παρανομία.

Ένα από τα πρώτα μελήματα του Σεντζάνι, μέλος πλέον του εκτελεστικού οργάνου των Ερυθρών Ταξιαρχιών και υπεύθυνος για το «Μέτωπο των Φυλακών», ήταν να οργανώσει, για πρώτη φορά, μια φάλαγγα της οργάνωσης στην Νάπολη. Στην προσπάθειά του αυτή είχε την πλήρη υποστήριξη της ιστορικής ηγετικής ομάδας στη φυλακή (Ρενάτο Κούρτσο, Αλμπέρτο Φραντσεσκίни, κ.ά), που μόλις τότε είχε κυκλοφορήσει ένα ογκώδες πολιτικό ντοκουμέντο με τίτλο *Η Μέλισσα και ο Κομμουνιστής*. Η φυλακισμένη ιστορική ηγεσία ήταν σε ρήξη με την εκτός φυλακής ηγεσία της οργάνωσης, εκπροσωπούμενη από τον Μάριο Μορέτι. Η διαφωνία ξεκινούσε από τους χειρισμούς κατά τη διάρκεια της απαγωγής του Μόρο και τον υποβαθμισμένο ρόλο που έπαιξε στην κρίσιμη εκείνη συγκυρία η φυλακισμένη ηγεσία. Παράλληλα, οι φυλακισμένοι ηγέτες κατηγορησαν τους ελεύθερους συντρόφους ότι αμελούσαν να ετοιμάσουν σχέδια για την απόδρασή τους. Ο Μορέτι, πιεσμένος από τα σοβαρά οργανωτικά προβλήματα που δημιουργήσε η λιποταξία του Πέτσι, δεν μπόρεσε να δώσει καθησυχαστικές απαντήσεις και γρήγορα η διαμάχη επεκτάθηκε σε θέματα γενικότερης στρατηγικής.

Στο *Η Μέλισσα και ο Κομμουνιστής* οι φυλακισμένοι ηγέτες προσπάθησαν να αναθεωρήσουν την ανάλυση της κοινωνίας που έκανε η ελεύθερη ηγεσία της οργάνωσης και να αμφισβητήσουν τη στρατηγική του «πλήγματος στην καρδιά του κράτους» που είχε χαρακτηρίσει την επιχείρηση Μόρο. Γι' αυτό έδωσαν έμφαση στον «κεντρικό ρόλο της φυλακής» στη νέα στρατηγική της ένοπλης πάλης. Η κεντρικότητα αυτή, ισχυρίστηκε η φυλακισμένη ηγεσία, δεν προέκυπτε μόνο από τους εκατοντάδες τρομοκράτες που φυλακίστηκαν μετά τις αποκαλύψεις του Πέτσι, αλλά είχε ευρύτερο κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα: η αναδιοργάνωση του συστήματος παραγωγής εξωθούσε στο περιθώριο μεγάλες μάζες εργαζομένων, καθιστώντας το «περιθωριακό προλεταριάτο» κεντρικό υποκείμενο της επαναστατικής δράσης.

Λίγους μήνες αργότερα η ιστορική ηγεσία των Ερυθρών Ταξιαρχιών έκανε ένα ακόμη βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, δημοσιεύοντας ένα δεύτερο βιβλίο επάνω στο ίδιο θέμα, με τίτλο *Το Δέντρο της Αμαρτίας*. Στο κείμενο αυτό, για πρώτη φορά, οι φυλακισμένοι ηγέτες άφησαν ανοιχτό το ενδεχόμενο «τακτικών συμμαχιών» με το οργανωμένο έγκλημα, με στόχο να αναδειχτούν τα μάτια του προλεταριάτου, η αντίθεση ανάμεσα στην «ανατρεπτική πρακτική» των μαφιόζικων οργανώσεων και τη συνεργασία της ηγεσίας τους με το πολιτικό κατεστημένο. Στις προθέσεις των συγγραφέων, η νέα τακτική σκόπευε στο να περιορίσει τη στρατολόγηση που οι μαφιόζικες οργανώσεις προωθούσαν μέσα κι έξω από τις φυλακές, ευνοώντας αντίθετα την ένοπλη στράτευση.

Η επιρροή του Σεντζάνι στη διαμόρφωση των αντιλήψεων αυτών είναι εμφανής. Ο τρομοκράτης καθηγητής ερμήνευσε ορθά τη δημοσίευση των δυο κει-

μένων ως σαφή τοποθέτηση της ιστορικής ηγεσίας με το μέρος του στην εσωκομματική διαμάχη του με τον Μορέτι, που κατηγορείτο για «μιλιταρισμό».

Σε συνέπεια με τις νέες υποδείξεις της ιστορικής ηγεσίας, η Φάλαγγα Νάπολης των Ερυθρών Ταξιαρχιών, εξ ολοκλήρου ελεγχόμενη από τον Σεντζάνι, αποφάσισε να αναλάβει δράση. Ο στόχος ήταν ο χριστιανοδημοκρατής τοπικός ηγέτης Τσίρο Τσιρίλο, υπεύθυνος ανοικοδόμησης της περιφερειακής κυβέρνησης Καμπανίας. Ουσιαστικά, ο Τσιρίλο ήταν ο άνθρωπος που χειριζόταν τις ογκώδεις χρηματοδοτήσεις της κεντρικής κυβέρνησης για την ανοικοδόμηση της Νάπολης μετά τον καταστρεπτικό σεισμό του 1980.

Ο Τσιρίλο απήχθη από κομάντο τρομοκρατών στις 27 Απριλίου 1981 στην Τόρε ντελ Γκρέκο, στα περίχωρα της Νάπολης. Λίγους μήνες πριν οι Ερυθρές Ταξιαρχίες είχαν απαγάγει στη Ρώμη τον υπεύθυνο για τις φυλακές του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τον δικαστικό Τζοβάνι Ντ' Ούρσο. Η απαγωγή του Ντ' Ούρσο ήταν η τελευταία ενέργεια των ενιαίων Ερυθρών Ταξιαρχιών πριν από τη διάσπαση και συνδυάστηκε με μεγάλη εξέγερση των κρατουμένων στις φυλακές υψίστης ασφαλείας στο Πάλμι, όπου είχε μεταφερθεί η ιστορική ηγεσία της τρομοκρατικής οργάνωσης. Η εξέγερση κατεστάλη βάρβαρα από τις ειδικές δυνάμεις των καραμπινιέρων, ενώ ο Ντ' Ούρσο αφέθηκε ελεύθερος μετά από πολλούς μήνες, αφού ικανοποιήθηκαν τα πολιτικά αιτήματα των απαγωγέων.

Διαφορετική ήταν η εξέλιξη της απαγωγής Τσιρίλο. Η χριστιανοδημοκρατική ηγεσία, αμέσως την επομένη της απαγωγής του, θεώρησε ότι ο Τσιρίλο ήταν αναντικατάστατος άξονας στην εύθραυστη πολιτική ισορροπία μεταξύ κυβερνητικών κομμάτων και οργανωμένου εγκλήματος στην κατανομή των κονδυλίων για την ανοικοδόμηση. Η ενδεχόμενη απώλειά του θα προκαλούσε πραγματικό σεισμό σε πανιταλικό επίπεδο κι αποφάσισε να πράξει ό,τι δεν είχε πράξει κατά τη διάρκεια της απαγωγής του Μόρο: να ανοίξει δηλαδή διαπραγματεύσεις, μέσω των μυστικών υπηρεσιών, με τους απαγωγείς για την απελευθέρωσή του. Μεσάζων στις διαπραγματεύσεις αυτές ορίστηκε ο Ραφαέλε Κούτολο, ο φυλακισμένος αρχηγός της μαφιόζικης οργάνωσης Νέα Οργανωμένη Καμόρα NCO. Ο Κούτολο θεώρησε ότι η διαμεσολάβησή του αποτελούσε χρυσή ευκαιρία για να ενισχύσει την οργάνωσή του, που βρισκόταν σε εμπόλεμη κατάσταση με άλλη μαφιόζικη συμμορία της Νάπολης, τη Νέα Οικογένεια, επικεφαλής της οποίας ήταν μια γυναίκα, η Πουπέλα Μαρέσκα. Γι' αυτό το λόγο ενεργοποιήθηκε χωρίς χρονοτριβή μέσα κι έξω από τις φυλακές και ήρθε γρήγορα σε επαφή με την φράξια Σεντζάνι. Οι διαπραγματεύσεις διεξήχθησαν μυστικά και ακόμη μέχρι και σήμερα πολλές πτυχές τους παραμένουν άγνωστες. Ο Κούτολο απαίτησε κι εξασφάλισε από τη Χριστιανοδημοκρατία τον έλεγχο μεγάλου μέρους του κονδυλίου για την ανοικοδόμηση της Νάπολης, καθώς και τη μεταφορά του στη φυλακή της Νάπολης. Στους τρομοκράτες ο αρχηγός της Καμόρα προσέφερε πέντε δισεκατομμύρια λιρέτες, καθώς και λεπτομερείς πληροφορίες για πολιτικούς και αστυνομικούς που θα μπορούσαν να αποτελέσουν στόχο των Ερυθρών

Ταξιαρχιών. Ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα ώστε να εξουδετερωθεί ο ενοχλητικός αρχηγός της ομάδας άμεσης δράσης της Αστυνομίας της Νάπολης. Παρ' όλο που ο αστυνόμος δεν είχε ποτέ ασχοληθεί με θέματα τρομοκρατίας, η Φάλαγγα Νάπολης αποδέχτηκε τις υποδείξεις της Καμόρα και τον εξετέλεσε κατά τη διάρκεια της απαγωγής Τσιρίλο.

Ο Σεντζάνι αποδέχτηκε τελικά την προσφορά του Κούτολο και ο Τσιρίλο απελευθερώθηκε στις 24 Ιουλίου 1981. Ο τρομοκράτης ηγέτης μίλησε για «σημαντική νίκη», αφού ο όμηρος «αποκάλυψε στην ανάκριση το υπόγειο σύστημα εξουσίας της Χριστιανοδημοκρατίας», ενώ η τοπική αυτοδιοίκηση είχε δεσμευτεί να επιτάξει 12.000 άδεια διαμερίσματα για να στεγαστούν οι σεισμόπληκτοι. Αλλά δεν έκανε λέξη για τα χρηματικά οφέλη που αποκόμισε η οργάνωση χάρη στη συνεργασία της με τη μαφία. Αντιθέτως μάλιστα, ο ρόλος της Καμόρας στην απελευθέρωση του ομήρου καλύφθηκε επιμελώς απ' όλους τους πρωταγωνιστές της υπόθεσης. Ο Τσιρίλο, αμέσως μετά την απελευθέρωσή του, απήχθη ξανά από άνδρες των μυστικών υπηρεσιών και παρέμεινε έγκλειστος στην κατοικία του. Ο υπαρχηγός του Κούτολο, Φραντσέσκο Καζίλο, που κρατούσε τις επαφές με τις μυστικές υπηρεσίες, ανατινάχτηκε στον αέρα. Ο ίδιος ο Μορέτι, που είχε εκφράσει επιφυλάξεις για την κατάληξη της υπόθεσης Τσιρίλο, δέχτηκε δολοφονική επίθεση στη φυλακή από πληρωμένο δολοφόνο. Ο Μορέτι είχε στο μεταξύ πέσει στα χέρια της Αστυνομίας στις 4 Απριλίου στο Μιλάνο, ενώ προσπαθούσε να στρατολογήσει τοξικομανείς και ανθρώπους του υποκόσμου.

Φαινομενικά, η συνεργασία του Σεντζάνι με τη μαφία της Νάπολης είχε ως αποτέλεσμα να εξασφαλίσει τον έλεγχο της τρομοκρατικής οργάνωσης, την οποία – για να υπογραμμίσει τη ρήξη με το «μιλιταριστικό» παρελθόν – μετονόμασε σε Ερυθρές Ταξιαρχίες- Κόμμα του Αντάρτικου. Οι εναπομείναντες ερυθροταξιαρχίτες, που δεν συμφωνούσαν με τις θέσεις του Σεντζάνι, διασπάστηκαν με τη σειρά τους και σε σύντομο χρονικό διάστημα έπαψαν να υφίστανται.

Στην πραγματικότητα, η συνεργασία με τη μαφιόζικη οργάνωση αποδείχτηκε μοιραία και για την πολιτική συνοχή του Κόμματος του Αντάρτικου. Πρακτικές ευρύτατα διαδεδομένες στο οργανωμένο έγκλημα άρχισαν να υιοθετούνται από τους τρομοκράτες, αυξάνοντας την απόσταση ανάμεσα στις Ερυθρές Ταξιαρχίες και την κοινωνική βάση στην οποία απευθύνονταν. Αυτό έγινε σαφές με την αμέσως επόμενη επιχείρηση που πραγματοποίησε η ομάδα του Σεντζάνι: την απαγωγή του Ρομπέρτο Πέτσι, αδελφού του ανανήψαντος ερυθροταξιαρχίτη Πατρίτσιο. Ο Ρομπέρτο Πέτσι είχε χρηματίσει για σύντομο χρονικό διάστημα μέλος της οργάνωσης στην πόλη Σαν Μπενεντέτο, αλλά ήδη την επομένη της επιχείρησης Μόρο είχε εγκαταλείψει την ένοπλη δράση. Η απαγωγή του εντάχτηκε στο πλαίσιο της εκστρατείας του Κόμματος του Αντάρτικου εναντίον των ανανηψάντων τρομοκρατών. Επειδή όμως ήταν δύσκολο να δικαιολογηθεί η επίθεση εναντίον όχι του ίδιου του «προδότη» αλλά ενός συγγενή του, ο Σεντζάνι φρόντισε να κατασκευάσει ολόκληρη θεωρία. Σύμφωνα με τη θεωρία

Σε μια περίοδο όπου τα Μ.Μ.Ε. συναγωνίζονται στην αναξιοπιστία και την ευτέλεια, στον έντυπο και ηλεκτρονικό κανιβαλισμό εμείς, πιστεύουμε ότι ο Τύπος είναι μια πολύ σοβαρή υπόθεση για να την αφήσουμε στους εργολάβους, στους υπαλλήλους τους ή στα τσιράκια τους.

Κάποιοι παραπονέθηκαν επειδή είμαστε -λένε- κάπως ... θυμωμένοι! Μπορεί να έχουν δίκιο αν και δεν έχουμε λόγους να είμαστε χαζοχαρούμενοι, δηλαδή υποτελείς μιας «λάϊφ στάιλ» ομηρείας. Εάν συμβαίνουν όμορφα πράγματα να τα επισημάνουμε, να τα αναδείξουμε, και να μαθητεύσουμε πλησίον τους. Μέχρι όμως να συμβεί αυτό καλό είναι να μην ξεχνάμε τα αυτονόητα: πρωταρχική δουλειά της δημοσιογραφίας είναι ο έλεγχος της εξουσίας και όχι η διασκέδαση του αναγνώστη.

Η «πολιτική ορθότητα» και η «ουδετερότητα» αρμόζει ή σε δειλούς ή σε ανθρώπους χωρίς άποψη. Είναι προφανές, νομίζουμε, ότι δεν θέλουμε να είμαστε τίποτα από τα δυο. Στον χώρο του καλού και του κακού τύπου εμείς διαλέξαμε να είμαστε με τους πρώτους.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

www.manifestomag.gr

**Μαρξ - Λένιν - Γκράμσι
και η πολιτισμική ηγεμονία
της Αριστεράς**

κοινωνία
πολιτική
κ.η.

Δαμιανός Βασιλειάδης

Ο Γκράμσι σηματοδοτεί μια αλλαγή ιστορικής προσέγγισης των προβλημάτων που έθετε ο επιστημονικός σοσιαλισμός και ως σημαντικός στοχαστής διαμόρφωσε μian ιδιαίτερη οπτική στο έργο του, που επιδέχεται φυσικά διαφορετικές, αλλά όμως ενδιαφέρουσες αναγνώσεις, ανάλογα με τα ποικίλα ρεύματα σκέψης.

Με τη μελέτη αυτή ο συγγραφέας παραβιάζει το «άβατον» («τα ιερά και όσια») της μαρξιστικής - λενινιστικής θεωρίας, για να ανιχνεύσει με θάρρος και κριτική σκέψη, ανάμεσα στις δογματικές αγκυλώσεις και τα παραδοσιακά ταμπού, τις πρωταρχικές αιτίες της σημερινής κακοδαιμονίας της Αριστεράς, τις οποίες εντοπίζει στην προφανή ανεπάρκεια της θεωρίας να ερμηνεύσει τη σημερινή πραγματικότητα και στην αδυναμία εξαιτίας αυτού του λόγου, να προτείνει λύσεις διεξόδου.

Η ερμηνεία αυτού του φαινομένου οδηγεί στο καταληκτικό συμπέρασμα ότι η Αριστερά στο σύνολό της έχασε σταδιακά την ιδεολογική της ηγεμονία, απέναντι στην αστική ιδεολογία, εξ ου και η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και η πλήρης επικράτηση του νεοφιλελεύθερου προτύπου της παγκοσμιοποίησης και της Νέας Τάξης.

Η ανάκτηση της ιδεολογικής ηγεμονίας, με ριζικό επαναστοχασμό των θεωρητικών εργαλείων, όπως την περιγράφει ο Αντόνιο Γκράμσι και την προσαρμόζει ο συγγραφέας στα σημερινά δεδομένα ως πολιτισμική ηγεμονία, αποτελεί την κύρια λεωφόρο διεξόδου από την κρίση της αριστεράς.